

Družbeni plan za prihodnje leto

Zvezni izvršni svet je te dni izročil ljudski skupščini osnutek družbenega plana za prihodnje leto. Njegova glavna in osnovna postavka je znaten nadaljnji porast proizvodnje, tako industrijske kakor tudi kmetijske. Za povečanje industrijske proizvodnje za 14 odstotkov — kolikor predvideva plan — so dani realni pogoji: začetek obratovanja večjega števila novih objektov, upanje na boljše izkoriščanje že obratovalnih industrijskih naprav, dalje, to, da je naša industrija začela izdelovati celo vrsto novih izdelkov itd.

Tudi glede na to, da bomo storili več ukrepov za pospeševanje kmetijstva, lahko pričakujemo delno povečanje kmetijske proizvodnje glede na povojno povprečje in na znatno večjo proizvodnjo, kakor letos, ko smo imeli slabo letino. Vse to bo seveda dosegljivo, če bo vreme ugodno.

Povečanje proizvodnje bo ugodno vplivalo na vse naše gospodarsko življenje. Predvsem bo omogočilo, da bomo z večjim izvozom zmanjšali primanjkljaj v naši plačilni bilanci, ki hudo bremeni našo proizvodnjo (vtem, ko predvideva plan povečanje dotoka deviznih sredstev za kakih 9 odstotkov, bomo z omejitvijo uvoza in odgoditvijo odplačevanja srednjeročnih dolgov naša plačila v tujini znižali za kakih 6 odstotkov). Na drugi strani bo večja proizvodnja podlaga za nadaljnje pospeševanje gospodarstva in za izboljšanje življenjskega standarda. Povečanje industrijske proizvodnje neposredno privede k izboljšanju standarda, ker gre predvsem za povečanje proizvodnje blaga za široko potrošnjo.

Plan prinaša nekatere spremembe v naši investicijski politiki. Glede na letošnje leto se bo spremenil tudi obseg investicij in njihova sestava. Z delnim zmanjšanjem obsega investicij naj bi njihovo raven uskladili z našimi gmočnimi možnostmi, da pretirano popravševanje po investicijskih potrebščinah ne bi motilo stabilizacije trga (predvideno je zmanjšanje celotnih investicij na družbenem področju za kakih 7 odstotkov). Na drugi strani pomeni obično zmanjšanje deleža industrije v celotnih investicijah pravih pravzaprav drugačno razdelitev sredstev, kar omogoča večje investicije v kmetijstvo, promet, graditve stanovanj in drugih objektov družbenega standarda, kakor tudi upostavitve rezervnih skladov. Večje spremembe v sestavi investicij, kakor je predvideno v planu, ni bilo mogoče doseči zato, ker bo treba tudi v prihodnjem letu investirati v nedograjene objekte osnovne investicijske graditve. Z njihovo dograditvijo bodo v prihodnjih letih omogočene še večje spremembe v sestavi investicij, kar se bo pokazalo že v letu 1956.

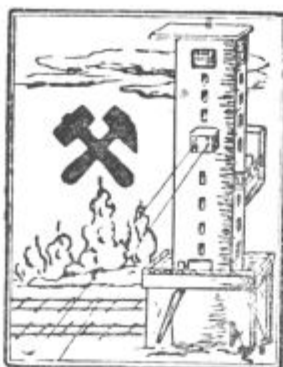
Povečanje proizvodnje v predelovalni industriji omogoča povečati zalogo blaga za široko potrošnjo za kakih 15 odstotkov. Če bomo izpolnili tudi ostale zahteve družbenega plana, a to so: povečanje proizvodnje blaga za široko potrošnjo, predvideni uvoz in stabilizacija cen, lahko pričakujemo, da se bo potrošnja na prebivalca v prihodnjem letu povečala, in sicer potrošnja industrijskih izdelkov za kakih 12 odstotkov, kmetijskih pridelkov pa za kakih 8 odstotkov. To pomeni, da bi se z vzporednim zvišanjem plač in zaslužkov za 8 do 10 odstotkov prihodnje leto za toliko izboljšal življenjski standard.

Kakor vidimo, pride v družbenem planu za prihodnje leto bolj do izraza usmeritev na postopno dvigovanje življenjskega standarda, kar je omogočeno z dosedanjim gospodarskim razvojem in vzponom našega gospodarstva. Razumljivo je, da ta politika prihodnje leto še ne bo prišla v celoti do izraza zaradi izjemnih razmer, v katerih se razvija naše gospodarstvo (posledice suše, ki jih bomo delno čutili tudi v prihodnjem letu, primanjkljaj v plačilni bilanci, nedograjeni ključni objekti). V naslednjih letih pa lahko pričakujemo, da bomo ob razdelitvi dohodkov čedalje več sredstev investirali v postopno dvigovanje življenjskega standarda.

Tretja značilnost družbenega plana je to, da predvideva važne ukrepe za stabilizacijo trga, in sicer: upostavitve rezervnih denarnih skladov, ki bi prišli v obtoč samo, kadar je položaj na trgu ugoden, uskladitev izvoza in vzpodbujanje izvoznikov s potrebami domačega trga in politiko notranjih cen, zagotovitev stabilnih tečajev za uvoz surovin in osnovnih pomožnih potrebščin, uporaba finančnih in bančnih instrumentov za usmeritev gibanja na trgu, delna razširitev določanja najvišjih cen nekaterih surovin itd.

Vse te ukrepe, čeprav so nekateri tudi nekoliko administrativni, je narekovala letošnja praksa. Njihovega pomena ni treba poudarjati, saj vemo, da vsaka motnja na trgu neugodno vpliva na gibanje vsega gospodarstva, zlasti pa na življenjski standard, ker povzroči hkrati motnje v razdelitvi. Zato je stabilen in urejen trg eden najvažnejših pogojev za razvoj gospodarstva, za izpolnitev vseh zahtev družbenega plana.

Važna značilnost družbenega plana so tudi spremembe v sistemu razdelitve

Velenjski

LETO II — STEVILKA 15
IZDAJA SINDIKAT
RUDNIKA VELENJE
CENA POSAMEZNI STEVILKI 10 DIN

VELENJE, 18. DECEMBRA 1954

RUDAR

UREJA UREDNIŠKI ODBOR. ODGOVORNI UREDNIK KOCAR FRANJO — ODGOVORNI RUDNIK VELENJE. ČEKOVNI RAC. STEV. 622-T-4 PRI N. B. SOSTANJ. TISK. ČISTISKE TISKARNE V CELJU

22. december Dan JLA

Pred trinajstimi leti je bila v našem mesecu Rudno formirana slavna I. Proletarska brigada, ki je bila prva regularna enota naše revolucionarne armade, obroka neuklonljive svobodoljubnosti ponosnih jugoslovanskih narodov.

Takoj po formiranju je brigada v težkem spopadu z okupatorjem zabeležila veliko zmago, ki je bila moralni temelj za njeno krepitev in nadaljnji razvoj borbe proti okupatorju in njegovim hlapcem. Zato tudi ustanovljeni datum I. Proletarske brigade praznujemo kot rojstni dan naše slavne in močnejše jugoslovanske ljudske armade.

Naša armada ima za seboj slavno zgodovinsko pol. Za časa borbe za osvoboditev domovine in pod okupatorjevega jarma in dokončnega zrušenja izdajalske vladajoče klike, ki je vedno in v vsem so delovala z nemškimi in fašističnimi zavajevalci, je naša armada pokazala nadčloveški heroizem in v celoti izpolnila svojo nalogo. Osvobodila je domovino in pomela s preteklostjo ter nam odprla pol v novo, svobodno življenje.

Po osvoboditvi pa je s svojim izbranim v borbi prekaljenim kadrom nastopila pol in popolnjevanja in dosegla takšne uspehe, da danes ves svet upravičeno gleda nanjo kot na eno najboljših socialističnih armad. Tuji v povojnem obdobju je že imela priložnost izpolniti svojo osnovno dolžnost: obrambo domovine in njenih interesov. Očevala je nedotakljivost naše domovine za časa grozečega napada Stalinove kominformovske koalicije v letu 1948 in docela ohladila apetit Pečinovih avturistov v okrobru lanskega leta.

Z iskreno in miroljubno, torej pravo socialistično politiko našega državnega in političnega vodstva, pa je JLA poslala eden najmočnejših instrumentov miru v našem delu Evrope. Njena vloga v tej smeri se je še ogromno povečala v bratski zvezi s hrabro turško in grško armado.

Naj živi slavna in hrabra JLA, ponos naših narodov!

Naj živi vrhovni komandant naših oboroženih sil, maršal Jugoslavije tov. Tito!

Z zasedanja delavskega sveta našega podjetja

Na svojem 11. rednem zasedanju, dne 10. decembra so člani DS temeljito razpravljali o trenutnem ekonomskem položaju v državi s težiščem diskusije na novih ukrepih, ki jih je podvzel Zvezni izvršni svet za stabilizacijo našega gospodarstva in v dvig življenjskega standarda delovnih ljudi. Glavni predmet razprave delavskega sveta je bila odločitev neupravičenih komercialnih dobičkov našim podjetjem, ki so poizkušala izkoristiti in nepravilno izkoristiti tržišča, ločnice, veliko pomanjkanje posameznih proizvodov, in iz tega pomanjkanja z navijanjem cen kov in neupravičene dobičke. To je nepravilno in nesocialistično in je v veliki meri vplivalo na splošno podražitev vseh proizvodnih predmetov in s tem na znižanje življenjskega standarda naših delovnih ljudi.

Člani delavskega sveta so z zadovoljenjem ugotovili, da naš rudnik, ki so mu upravljali v letošnjem letu, ni šel to pol, temveč, da je vodil realno socialistično gospodarsko politiko in v letu leta dvakrat znižal cene v skupni vrednosti skoraj 200 milijonov dinarjev.

dobička in formiranja plačnega sklada. Družbeni plan predvideva kot glavno v sistemu plač za prihodnje leto, da se bo plačni sklad oblikoval na podlagi tarifnih pravilnikov, ki jih potrjujejo upravni odbori. V teh tarifnih pravilnikih pride do izraza dejanska delovna storilnost. Raven plačnega sklada, ki ustreza ravni, predvideni v tarifnem pravilniku in doseženi storilnosti, ni podvržena obdavčenju. Ostali dohodek je dobiček podjetja, ki ga obdavči federacija proporcionalno, vtem ko razdeli ostali del komunice in podjetja.

Namen tega ukrepa je bil, da bi delavci in uslužbenke čim bolj zainteresirali do delovne storilnosti, od česar bo odvisna višina njihovih plač in zaslužkov. Delovna storilnost je podlaga vsega gospodarstva in zato je razumljivo, da smo posvetili temu vprašanju največjo pozornost. Praksa bo pokazala, koliko smo s tem predlogom uredili vprašanje sistema plač v gospodarstvu, čeprav lahko mirno rečemo, da pomeni to korak naprej glede na dosedanje plačni sistem, ker je mnogo bolj upoštevana delovna storilnost. »Borba«

O ekonomskem položaju v državi in podjetju je poročal šef gospodarsko-računskega sektorja tov. Vrečko, katerega referat prinašamo v celoti na drugem meslu.

Namesto dalje časa odsotnih članov tov. Hladina Karla in Novaka Ivana, ki se nahajata v šoli ter obbolelega Klančnika Dominika in umrlega Hana Ivana je delavski svet na predlog sindikalne podružnice soglasno koopriral nove člane, in sicer tovariše, ki so letos kandidirali v naš delavski svet in so se z dobjenim številom glasov uvrstili od 55. do 60. mesta, torej niso bili izvoljeni.

Zaradi štirih neupravičenih izostankov z dela v letošnjem letu, od tega dveh zaporednih dne 15. in 16. novembra, je delavski svet vzel mandat za delavski svet in upravni odbor podjetja svojemu članu, ki je bil tudi član upravnega odbora, tov. Mihaelu Ovnu.

Velenjska Svoboda si je izvolila nov odbor

V četrtek, dne 9. 12. t. l. je bila prva redna seja novega upravnega odbora LPD »Svoboda«, na kateri so odborniki izvolili izvršni in nadzorni odbor. Seja je otvoril bivši podpredsednik društva tov. Maver, na kar so navzoči takoj prisopili k volji vam.

Po precej dolgi diskusiji in po več stavljenih predlogih, je bil končno z večino osvojen predlog tov. Vračiča, na podlagi katerega sestavljajo izvršni odbor naslednji odborniki:

Predsednik tov. Furlan Zdenko;

I. podpredsednik za gosp. organizacijska vprašanja tov. Vrečko Karel;

II. podpredsednik za kulturnoprosvedno in ideološko delo tov. Arlič Franc;

III. tov. Maver Kaks;

blagajnik tov. Boršner Janko.

Na to je bil sprejel predlog tovariša Beuermana, na podlagi katerega so bili izvoljeni v nadzorni odbor: tov. Zgank Nesl, tov. Hudovernik Edo in tov. Vračič Jože.

V upravnem odboru je bil iz vrst članstva v kopriran še tov. Aljaž Jože, kot predstavljen mlacine v odboru »Svo-

boda«. Ostale funkcije so ostale nespremenjene.

Tov. Furlan je obdržal vodsvo dramske sekcije, glasbeno sekcijo voči tov. Beuerman, ljudsko-univerzo tov. Šmajš, knjižnico in čitalnico tov. Ferjancič in kino tov. Rijevec.

Po volitvah je v kraških obratih tov. Furlan nakazal smernice za nadaljnje delo. Tov. Vračič pa je sporočil, da Desje ostane še nadalje vključeno v velenjsko »Svobodo«, da pa prosi za možnost samostojnejšega delovanja na področju dramske in ljudske univerze, posebej ker so za to dani pogoji.

Prav tako se bo sremelo za tem, da se tamburaški zbor v Pesjem znova poživlji, ker ima dolgoletno tradicijo. V ta namen bo treba nabavi novo garnituro tamburaških instrumentov.

Na to je tov. Furlan predlagal, da se v najbližnji prihodnosti skliče seja, na kateri se bodo dokončno obravnavala vsa ta in slična vprašanja, kot na primer proslava 35-letnice obstoja moškega pevskega zbora in rudarske godbe itd., nakar je tov. Furlan sejo zaključil.

R. B.

Gospodarski problemi Rudnika Velenje ob imobilizaciji sredstev

Ob današnji vsesplošni gospodarski situaciji si država prizadeva okrepiti naše gospodarstvo, odnosno cvigniti življenjski standard z različnimi ukrepi, med katerimi je sedaj najvažnejši, da se izvrši imobilizacija sredstev republik, okrajev in gospodarskih organizacij in s tem zavre previsok obrok denarja.

Pokazalo se je, da je ta gospodarski ukrep prišel že kar nekam pozno. Če bi bil izveden takoj pri prvih pojavih

neupravičenega zviševanja cen, bi imel ugodnejše posledice ter bi tudi boljše vplival na politično situacijo, ker so kolektivni pravilniki in zahtevali, da se cviganje cen zajeti.

Delavski svet Rudnika lignja Velenje pozdravlja ta ukrep in je po temeljiti analizi in s anja v kolektivu, oziroma podjetju ter v državnega gospodarskega stanja zavzel naslednje stališče:

Problematika kapitalne izgradnje in družbenega plana

Imobilizacija sredstev bi se naj izvršila pod govim objektnim kriterijem. Zajela naj ne bi kompleksno vseh področij vseh proizvodnih dejavnosti, temveč, naj bi se obravnavala individualno. Vzela bi se naj v obzir prvenstveno važnost dejavnosti posameznega podjetja, že doseženo kapaciteto ter perspektivne pogoje in na še možno predčasno povečanje kapacitete. Pri tem je nujno paziti na neločljivo povezane med kapitalno izgradnjo in družbenim standardom, zlasti v pogledu stanovanjskega fonda, če brez tega ne bi bila mogoča načrtovana povečava proizvodnih kapacitet posameznega podjetja. Skratka, ponovno poudarjamo važnost naših ključnih objektov, ker le na njih stoji zdrava podlaga povečanja našega bruto dohodka, odnosno urav-

novečanje blaginje v plačnem fondu. Pri imobilizaciji sredstev naj bi se torej v celoti v obzir prvenstveno gornji moment, kajti odvzem v celoti ali tudi delna blokacija sredstev tem objektom bi samo povečala težave ter ne bi dosegli onih ciljev, ki jih zasledujemo.

Pospešena izgradnja ključnih objektov med njimi tudi velenjskega rudnika, bo imela po našem mnenju ugodne posledice za v poročeno izgradnjo osnovnih uslužbenih podjetij za okolish, v katerem je sedež ključnega objekta. S tem je tudi zagotovljena smotnost in gradnje teh v poročeni podjetji, ker bi smotna kompleksna izgradnja tega okoliša pozitivno vplivala na naše narodno gospodarstvo.

Akumuliranje sredstev pri okrajih — preš roke investicije

Letos so pri sedanjem sistemu okrajni podjetja sprejela sredstva dobička, kot so to pokazali finančni rezultati razdobja od januarja do oktobra 1954. Dosegali so se neplanski dobički, ki so nasajali delno zaradi nerealno postavljenih planov, pa tudi zaradi dokazane sugestije nekaterih okrajev podjetjem, ki so dvigala cene svojim proizvodom.

V delavski svet so torej bili kooprirani naslednji tovariši:

Hleb Franc, namesto Hladina Karla, Samec Andrej, namesto Novaka Ivana, Jakob Ivan I, namesto pokojnega Hana Ivana, Pelre Ivan, namesto Klančnika Dominika, in Pečko Karel, namesto izključenega Ovna Mihaela.

Delavski svet je na predlog sindikalne podružnice namesto starega disciplinskega sodišča, ki mu je poškoda mandata doba, izvolil novo, v sestavi: Predsednik: Kumer Jože, šef oddelka za delovno silo, I. član Skornjar Jože, II. član Šestec Leopold, kopač.

Upamo in želimo, da našemu novovizvoljenemu disciplinskemu sodišču ne bo treba čisto izvrševati njegove dolžnosti.

Prošnjo za ponovno zaposlitev tov. Belaka Albina, ki je zaradi neupravičenih izostankov bil odpuščen iz službe, je delavski svet soglasno odklonil. To naj bo resen opomin vsem članom kolektiva, ki se radi poigravajo z disciplino.

svojih proizvodov, ter s tem dosegala komercialne in konjunktorne dobičke, ki so bili vse prej kot rezultat povečane proizvodnje s povečano stroškovno. Končna posledica tega stanja je, da so okrajni z razpoložljivimi sredstvi (neplanskimi), revicirali plan investicij ter pri tem povzročili preširoko mrežo investicijske dejavnosti, ki pa za splošno osnovno gospodarstvo niso bili tako važni, ali celo škodljivi. P i tej naknadni deli v večini niso bili zajeti važni ključni objekti, ampak manj važna dela, popravila cest, razširitev lokalnih podjetij ter raznih regulacij, ki so sicer tudi potrebna, vendar za naš razvoj zavrženi še ne tako važna, kot ključni objekti bazične industrije.

Značilno je, da je bila pri izvrševanju okrajnih investicij zaposlena predvsem delovna sila s kmetov, zlasti mlacine, ker standardne celovne sile ni bilo na razpolago. Nujna posledica je bila, da je bil s tem uslanovljen reden prihod denarnih sredstev kmetom. Niso bili rečki primeri, da sta iz enega kmečkega gospodarstva delala dva družinska člana pri takšnih investicijskih gradnjah. Naš kmet je prišel na ta način v položaj, da je mogel dvakrat negativno vplivati na naše gospodarstvo. Pivši s tem, ker je zaradi ohroda delovne sile zmanjšal proizvodnjo živil, drugi pa s tem, da mu zaradi prilivov denarnih sredstev ni bilo več potrebno prodajati svojih pridelkov, s čimer je prišlo do pomanjkanja živil na lokalnih tržiščih in s tem do cviganja cen in zviševanja življenjskega standarda.

Koordinirano planiranje

Za časa planskega gospodarstva, pa tudi pozneje, v dobi samoupravljanja, se je v praksi zelo občutilo dejstvo, da obstoja premalo koordinacije pri planiranju in izgradnji velikih ključnih objektov. Lep primer nam daje industrijski »trikotnik« Rudnika lignja v Velenju, Termoelektrarna v Sošanju ter Tovarna glinice in aluminija v Kidričevem. Razvoj teh podjetij, ki so v proizvodnem procesu organsko tako tesno povezana med seboj, ni časovno zabeležen v takim redosledu izgradnje, ki bi jamčil za pravočasno produkcijo vseh teh podjetij, zlasti pa tovarne v Kidričevem. Vsekakor bi se istočasno z izgradnjo Kidričevega morala Rudnika Velenje in Termoelektrarne v Sošanju posvečali vsa pozornost in to kot predstavljenkom bazične industrije, od katerih je odvisna Tovarna aluminija v Kidričevem, pa tudi elektroplavž v Slorenah, Tovarna dušika v Rušah in Železarna v Ravnah.

(Nadaljevanje na 2. strani.)

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Zato naslepa oziroma se ponovno pojavlja staro vprašanje za pospeševanje in dograditev naših glavnih objektov kapitalne izgradnje, med temi rudnika Velenje in Termoelektrarne Sošani.

Smatramo za potrebno in nujno, da bi se formalni organ, ki bi zasledoval in dajal pomoč za pospešeno gradnjo

ključnih objektov. Bil naj bi kontrolni organ, ki bi bil usmerjevalec pravih cen, koordinacije in stroškov gradnje. Nismo za nekdanji način planiranja, smatramo pa za nujno, da bi obstojal organ, ki bi do dograditve preostalih ključnih objektov in enovito skrbel za še smotnejšo koordinacijo.

Finančni efekt izgotovitve kapitalne izgradnje

Iz vsedržavnega vidika se bo dograditev n. pr. samo rudnika Velenje visoko izplačala. Kalkulacije rentabilnosti računa kažejo, da je Rudnik lignita Velenje dosegel pri svoji I. fazi izgradnje na kapaciteto

750.000 ton letno... do 441.000.000.— akumulacije, odnosno dobička.

V II. fazi izgradnje, ki bi bila dovršena koncem leta 1955 ter dosegla proizvodnja 1.500.000 ton, bo znašala akumulacija odnosno dobiček pri sedanjem nivoju prodajnih cen dinarjev

1.124.000.000.—, dočim bi se v končni III. fazi, ko bi bila dosegla proizvodnja 3.000.000 ton letno, dvignil dobiček celo na din 2.864.000.000.—.

Iz gornjega rentabilnega izračuna je jasno razvidno, kako boga o bi se izplačalo angažiranje investicijskih sredstev za čimprejšnjo dograditev rudnika v pogledu kapitalne izgradnje ter z njo tesno povezanim družbenim standardom, ki je edini garant za doseglo tako velike kapacitete.

Potrebe po premoğu

Dokončne izgradnje rudnika do prej navedenih kapacitet ne terja toliko sam ugoden rentabilni izračun, ampak tudi dejanska potreba po premoğu. Preimmar potrošnikov za leto 1955 je dosegel že povsem nedosegljivo 5. evilko. Dočim bi po dosedanjim zmogljivostim rudnik Velenje proizvedel v letu 1955 nekaj nad 1.000.000 ton, znašajo do sedaj prijavljene potrebe držačev za nad 1.700.000 ton, od tega 450.000 ton za široko potrošnjo, kar nazorno kaže

vso resnost položaja v preskrbi z energijskim in polstrošnim gorivom.

Omejitve sečnje, ki je po sedanjih ugotovitvah docela na mestu, ima za posledico, da na tržišču manjka drv kot kuriva. Do sedaj še nezadostno izgrajene elektroenergetiske kapacitete pa široki potrošnji ne morejo nuditi nadomestila za drva. Zato je edino premoğ-lignit lahko nadomestek za ta izpad.

Plačni sistem

V novem gospodarskem sistemu, ko smo uveljavili formiranje plačilnega fonda iz doseženega dohodka, to je v dobi 1952 in 1953 ter v letu 1954, ko ga formiramo iz dovoljenega obračunskega sklada in tako imenovanih dopolnilnih plač iz dobička, se je pokazalo, da uveljavljen plačni sistem ni bil povsem zadovoljiv. Instrumenti za regulacijo plačilnih fondov, to je progresivno obdavčevanje v sistemu akumulacije in posebna lestvica v letošnjem sistemu dolička, povzročala v mnogih primerih destabilizacijo, ker ne dovoljujejo zadostnega plačila za akorde, kadar so dosežene boljše in višje storišve. Zlasti progresivno obdavčevanje viška je bilo v praksi doslikral zavora za izboljševanje storišve. V nekaterih podjetjih, med njimi tudi v našem rudniku, se je

pokazalo na podlagi izračunov, da niso mogla plačevali dela v akordu pri visokih storišvah, ker jim je progresivni davek to onemogočil.

Nekatera podjetja, ozir. brezvesna vodstva teh podjetij so napačno ocenila samo v cilju doseganja večjega dohodka in večjega plačilnega fonda. Zato bi bil priporočljiv sistem plačnega sklada na podlagi določene norme oziroma kvote plačilnega fonda po enoti mere, pri nas konkretno po eni toni. Pri povišani storišvi bi bil dosežen višji plačilni fond, ki bi bil garant za zadostno honoriranje akordov. Jasno pa je, da naj bo tako formiran fond neobdavčen. S tem bi bil napravljen velik korak tudi v pogledu ugotovitve pravih kapacitet podjetij in bile bi dosežene dejanske večje storišve.

Vpliv sezonske delovne sile na življenjski standard

Tudi na naše gradbišče je prišla delovna sila iz Prekmurja, od koder odhaja sploh na različna gradbišča širom Slovenije. Če za razmeroma število moško delovno silo, ki prihaja zlasti od meseca marca do vključno novembra vsakega leta, običajno so to poročni ljudje, ki v borbi za čim boljšim zaslužkom tudi med tem sezonskim časom menjavajo podjetja, odnosno gradbišča. S tem bi nivo vplivalo na povečanje fluktuacije, kar tudi ni zdrav pojav. Odziv te moške delovne sile golovo ne vpliva dobro na kmetijsko proizvodnjo v Prekmurju, ker osiatajo med letnim časom doma le žene, ki obdelujejo zemljo le pač za svoje družinske potrebe. Ti sezonski delavci se poleg rednega dela še bavijo s sušmarstvom in pri tem prevzemajo dela za vnaprej pogojeno vsoto. S tem odvezemajo delo raznim manjšim remontnim podjetjem. Sušmarska dela opravljajo večinoma popoldne, torej po

rednem delovnem času. Naravna posledica je iztrošenje in padanje delovne storilnosti, kar se odraža potem pri njihovem rednem delu v podjetju.

Vsekakor bi bilo bolje, da se ta sezonska podeželska delovna sila, ki poseduje doma zemljišča, zadrži na kmetijskem delu v svrhu smotnejše obdelave zemlje in večjega kmetijskega donosa v okviru zadrug, delovna sila pa, ki ne poseduje zemljišč, naj bi se vključila v celoletno profesionalno delo v industriji.

Koeficient

Pri debati o ostalih gospodarskih vprašanjih so bila obravnavana uvozna in izvozna podjetja, ki so izrabljala ugoden režim koeficientov in usvajala komercialne dobičke. Smatramo za pravilno, da bi imobilizacijski ukrepi vprav pri takih podjetjih bili kar najsilnejše upoštevani.

Nov zakon o zdravstvenem zavarovanju

Ker prinaša novi zakon o zdravstvenem zavarovanju, ki bo pričel veljati 1. januarja 1955 leta precej sprememb, smatramo za potrebno, da izveč naših najvažnejših členov novega zakona priobčimo, da bi se mogli z njim seznaniti vsi člani našega kolektiva. Mislimo, da bo s tem odpadla marsikatera nevednost, ki bi se mogla pojaviti kot rezultat neznanja oziroma nepoznavanja osnovnih pravic, ki jih delovnim ljudem zagotavlja naša socialistična zakonodaja.

Člen 6.
Zavarovanci imajo za uveljavljanje pravic iz tega zakona sodno zaščito.

Člen 7.
Pravico iz zdravstvenega zavarovanja zavarovanci ne morejo prenesti na drugo osebo, ni ji la pravica lahko premei i. višbe ali zasežbe (razen po sklepu sodišča za denarno nadomestilo namesto plače — hranarino).

Člen 16.
Pravico na zdravstveno zaščito, ki obsega:

a) zdravniški pregled in zdravljenje v zdravstvenih ustanovah in na domu bolnika;

b) zdravila, zdravilna sredstva in sanitetni material, potrebe za zdravljenje;

c) zdravniško in drugo strokovno pomoč (tabiško) pred, za časa in po porodu;

d) zobno nego (izdiranje, plombaranje in zdravljenje zob);

e) zdravljenje s popolno oskrbo v tistih naravnih zdraviliščih, ki so organizirana kot zdravstvene ustanove, kadar je takšno zdravljenje zavarovancu potrebno,

imajo zavarovanci: delavci in uslužbenci na področju FLR, ki so v delovnem razmerju, člani predstavnih teles, voljene osebe raznih družbenih organizacij, če prejemajo plačo in so polno zaposlene, učenci v gospodarstvu, tuji državljani, ki so pri nas zaposleni po pogodbi z organizacijo Zdrženih narodov, učenci in študentje širokovnih in višjih šol za čas obveznega praktičnega dela, začasno nezaposlene osebe, če so prijavljene na Posredovalnici za delo, volonterji, učvalci pokojnin in invalidnin, priznanih po predpisih ZSZ in osebe, zaposlene pri organiziranih javnih delih.

Člen 17.

a) zobotehnično pomoč in zobno protetična sredstva;

b) proleze in druge ortopedske pripomočke ter sanitarne naprave;

d) zdravljenje v naravnih zdraviliščih brez oskrbe, če je to zdravljenje korisno, ni pa neobhodno potrebno, imajo:

a) osebe v delovnem razmerju (delavci in uslužbenci, ki delajo polni delovni čas), če imajo najmanj 6 mesecev neprekinjene zaposlitve oziroma 12 mesecev s prekinilvami v zadnjih 2 letih;

b) osebe, ki so začasno nezaposlene in prijavljene pri Posredovalnici za delo, pa so imele slaz iz točke a);

c) voljene osebe, učenci v gospodarstvu, učvalci pokojnin in invalidnin. To pravico uživajo tudi njihovi družinski člani, če jih zavarovance preživlja.

Opomba

Iz tega tedaj izhaja, da bodo zobne ambulanle preden bodo izvršile dela iz točke 1 do 3 17. čl. morale zahtevati od pristojnega zavoda za socialno zavarovanje, da je plačnik okrajni zavod.

Člen 23. in 24.

Zavarovanci imajo za čas nezmožnosti za delo pravico do bolezenske oskrbine, ki znaša za prvih 30 dni 80%, nato pa 100% od osnove. Izjema pa pripada učencem v gospodarstvu ali zavarovancem, ki so se ponesrečili pri delu ali bolujejo zaradi tuberkuloze vseh oblik polna (100%) oskrbina od prvega dne obolenja.

Člen 25.

Ta člen določa, da zdravnik, ki ugotovi, da je zavarovane v času zdravljenja lko prejema oskrbino postal v tolikšni meri sposoben za delo, da lahko opravlja delo s skrajšanim delovnim časom in da mu takšno delo koristi, odredi delo s skrajšanim delovnim časom. Zavarovancu za ta čas pripada razlika v plači.

Člen 27.

Zavarovancu, ki išče zdravniško pomoč v času rednega delovnega časa (n. pr. v popoldanskih urah) pa je to pomoč lahko iskal tudi po končanem rednem delovnem času (n. pr. v popoldanskih urah) ne pripada pravica do oskrbine za ta izgubljeni čas.

Opomba

Iz tega tudi izhaja, da se predvideva tudi popoldanska ordinacija zdravstvenih ustanov.

Člen 28.

V času zdravljenja v bolnici prejemajo zavarovanci zmanjšano oskrbino, in sicer:

50% za zavarovance brez družine

75% za zavarovance z enim družinskim članom

90% za zavarovance z dvema družinskim članoma

100% za zavarovance s tremi ali več družinskimi člani.

Zaposleni člani družine se pri določanju višine oskrbine ne upoštevajo. Isto velja za upokoence, ki ta čas prejmejo zmanjšano pokojnino v odstotkih od 50 do 100%.

Člen 33.

Zavarovane, ki je dan v pripor v času prejemania oskrbine, prejme dokler je v priporu zmanjšano oskrbino, in sicer v višini 1/3 osnove (plače). Zavarovanci v zaporu nimajo pravic iz socialnega zavarovanja po tem zakonu.

Člen 39.

Zavarovancem pripada pomoč za opremo novorojenčka (sedaj 8.000 din).

ker bo zavod odločal o tem, ali se pomoč izplačuje v gotovini ali v naravi bo potrebno, da bodo zdravniki ob izslavlvi potrdila, da je zavarovanka v 9 mesecu nosečnosti ludi vselej navedla, če naj se dodaček podeli v naravi (pakelu) ali v gotovini. To mnenje bo zdravnik lahko podal na podlagi mnenja babice, ki v preporodni dobi obiskuje nosečnice. Paket bomo podelili praviloma v tistih primerih, kjer obstaja sum, da bi družina ta denar zapila ali kako drugače nekoristno uporabila.

Člen 41. in 42.

Zavarovanci imajo pravico do povračila polnih stroškov, če grejo po naročilu zdravnika v najbližjo bolnico. Stroški se povrnejo po najkrajši relaciji.

Člen 49.

Osebe, ki prvič stopajo v delovno razmerje in osebe, ki stopajo ponovno v delovno razmerje po več kot 6 mesečni prekinilvi ali osebe, ki prehajajo iz poklica, so dolžne podvreči se zdravniškemu pregledu zaradi ugotovitve zdravstvenega stanja in ugotovitve splošne sposobnosti za delo.

Člen 50.

Podjetja morajo v sodelovanju z zdravstveno službo in okrajnim zavodom poskrbeli, da bodo zavarovanci, mlajši kot 18 let oziroma 21 let, če delajo na delih, ki so zdravju škodljiva. Stroške za časovne in sistematske preglede po 1. januarju 1955 plača dotično podjetje.

Člen 53.

Zavarovanci uveljavljajo pravice do zdravstvene zaščite na podlagi bolniške legimacije (bolniškega lista) in osebne legimacije.

Člen 60.

Z novim letom začne poslovati zdravniška komisija kot organ okrajnega zavoda. Komisijo imenuje upravni odbor zavoda in je pristojna, da:

1. ugotavlja potrebo in dolžino spremembe bivališča zavarovanca, ki se nahaja na zdravljenju.

2. ugotavlja potrebo kepališko klimatskega zdravljenja in ocenjuje, če je to zdravljenje neobhodno potrebno ali pa je samo koristno, odredi vrsto zdravilišča, dolžino zdravljenja in daje mnenje, če je takemu zavarovancu potreben spremljevalec.

3. daje strokovna mnenja in navodila v pogledu načina zdravljenja.

4. spremlja gibanje in vzroke nesposobnosti za delo zavarovanca na svojem področju in predlaga potrebne ukrepe v svoji pristojnosti ali na podlagi predloga okrajnega zavoda, vrši izredne preglede vseh bolnikov, zaposlenih v poednih gospodarskih organizacijah ali ustanovah.

(Nadaljevanje na 3. strani)

Kaj predlagajo velenjski rudarji ob imobilizaciji denarnih sredstev

Delovni kolektiv velenjskega rudnika je na masovnih sestankih in po svojih organih, pogosto razpravljal in kritično analiziral gospodarska dogajanja v zadnjem letu. Ker je Rudnik lignita Velenje eno redkih podjetij, ki niso stremela za konjunkturalni dobički, temveč je naš kolektiv vedno izvajal pošteno in realno finančno politiko, so bile razprave o tem vprašanju posebno žive, zaključki pa v vsakem oziru konstruktivni.

V zvezi z imobilizacijo finančnih sredstev je naš delavski svet na svojem 11. rednem zasedanju sprejel naslednje sklepe, oziroma predloge in jih naslovil na naše merodajne gospodarske voditelje:

1. Imobilizacija sredstev ne sme biti v svoji izvedbi sami šablonska temveč individualna z ugotavljanjem in upoštevanjem objektivnih kriterijev, kakor: važnost osnovne dejavnosti, dosedanje izvajanje fin. politike, politike cen in smotno izkoriščanje investicijskih sredstev.

2. Doseženi dobički morajo biti zgolj rezultat povečane proizvodnje zaradi povečane storilnosti.

3. Letni proizvodni plani morajo biti realni, vsaka sugestija okrajev oziroma komun za doseglo komercialnih ali konjunkturalnih dobičkov mora biti v bodoče prepovedana.

4. Organi, ki imajo nalogo, da kontrolirajo izgradnjo ključnih objektov, naj izvršujejo to svojo nalogo na čim bolj smotrni in koristen način.

5. Zvezni zavod za planiranje naj ponovno pregleda program izgradnje naših ključnih objektov in naj izloči iz tega programa vse one objekte, ki jih ob današnjih gospodarskih prilikah brez

Neprostovoljna vožnja

Na nočni izmeni med 15. in 16. decembrom je prišel strojnik stare separacije tov. Vovk vinjen v službo. Padel je v vračevalce in po niem »odpoldoval« v pripravljeni železniški vagon. To polovanje ga je slalo le dva težko poškodovana prsta na roki in nekaj natrih reber.

Smatramo, da stvar s tem ne bi smela biti končana. Kako prideta kolektiv in vsa naša skupnost do tega, da bi plačevala hranarno človeku, ki se je na odgovornem službenem mestu ponesrečil v pijanem stanju?

Zahtevamo, da se proti Vovku in pazniku, ki ga je sprejel pijanega na delo, uvede disciplinski postopek.

V soboto, 18. decembra ob 18. uri vsi na proslavo Dneva JLA

škoda za naš razvoj lahko odložimo za nekaj let, pospešeno pa se naj nadaljuje izgradnja onih ključnih objektov, ki imajo soodvisni značaj v razmerju do drugih prav tako pomembnih objektov v našem gospodarstvu. Kot primer navajamo: Rudnik Velenje, Termoelektrarna Sošani, Tovarna glinice in aluminija Kidričevo.

Ta revizija ključnih objektov se mora izvršiti takoj.

6. Za začasno izločene ključne objekte se naj izdela nov program izgradnje na daljšo dobo, ali pa se naj po ponovni in temeljiti ekonomski analizi definitivno črtajo iz seznama ključnih objektov.

7. Investicijska sredstva se morajo angažirati prvenstveno za izgradnjo ključnih objektov oziroma za lista podjetij, od katerih zavisi nemolen razvoj in dvig proizvodne zmogljivosti naše industrije sploh. Investicijska sredstva za take objekte naj bodo kompletna, to se pravi, naj ne bodo ločena na sredstva za kap. izgradnjo in za družbeni standard, temveč skupno, ker je urejen družbeni standard garant za doseglo pravih odnosno predvidenih kapacitet ključnih objektov.

8. Sedanjí plačilni sistem je treba spremeniti ali ga nadomestiti z novim, ki mora biti tako izdelan, da bo zagotovil:

a) realno spodbudo k večji storilnosti dela in

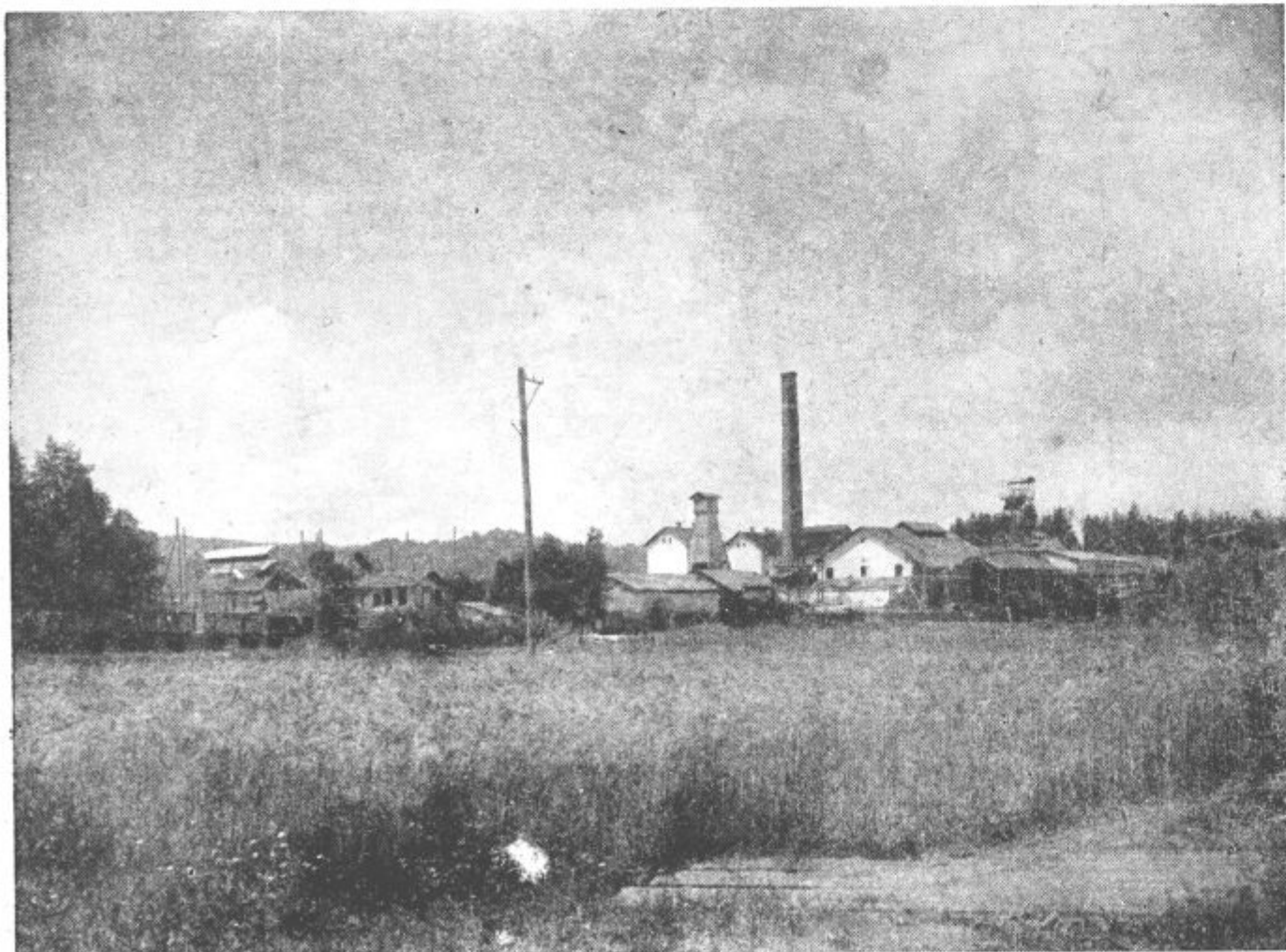
b) realno merilo za resnično kapaciteto naših podjetij iz katere koli gospodarske panoge.

9. Izvozni režim še vedno omogoča usvajanje konjunkturalnih dobičkov na škodo notranjega trga.

Izvozni koeficienti naj bodo regulirani na bazi cen notranjega trga.

10. Izvršni svet LRS naj izvedbo svoje naloge o imobilizaciji in odvzemu denarnih sredstev uredi tako, da ne bodo pri tem prizadehi skladi za plače, rezervni skladi in skladi za samostojno razpolaganje podjetij.

11. Gospodarski forumi zveznega, republiškega in okrajnega merila, naj v bodoče budneje spremljajo in analizirajo ekonomska dogajanja na našem zunanjem in notranjem trgu ter pravčasno podvzamejo ukrepe za stabilizacijo trga in zaščito našega standarda.

Naš rudnik med obema vojnama. Kdo se ga še spominja takega?

Z obiska pri zahodnonemških sindikalnih organizacijah

Prav vsakega pač zanima ljudja, pa naj bo takšna ali takšna — naj bo tuja napredna ali nazadnjaška značaja, naj je v njej polno naprednih idej ali reakcionarne zaostalosti, v kateri se kot nujna posledica razvoja pojavljajo klice naprednejših družbenih oblik. Vsak si želi, da bi se sam na svoje lastne oči prepričal o dejanskem stanju izven meja svoje domovine. Posebno še naši delovni ljudje, ki vidijo ogromen napredek v industrializaciji naše domovine, ogromne gospodarske zmage, ki smo jih dosegli kljub izredno težkim preizkušnjam. Nedvomno pa niso vedno zadovoljni z življenjskim standardom, posebno sedaj, ko so se v krajšem času znatno dvignile cene vsem potrošnim predmetom. Zato bi radi vedeli kakšno je življenje delovnih ljudi v tujih državah z drugimi družbenimi sistemi.

Mnogi naši ljudje imajo v inozemstvu sorodnike, ki so se izselili iz domovine že za časa stare Jugoslavije, ker niso imeli možnosti zaslužiti kruha doma, ali pa so po osvobodilni emigraciji v inozemstvo, misleč, da jim bo drugod boljše kot v domovini, kjer vlada delovno ljudstvo, nekateri pa so tudi izdajali domovine in sovražniki svojega naroda in so pobegnili, da bi se umaknili obračunu s svojim ljudstvom. Vsi ti ljudje obveščajo svoje sorodnike v domovini na najrazličnejše načine. Nekateri tarnajo in jadikujejo, drugi pravijo, »da še kar gre«, tretji pa brez dvoma ne vidijo drugega izhoda, kakor da na vse mile viže hvalijo in poudarjajo samo to, kar je dobro, dočim vsega drugega, kar je od sile slabo, sploh ne omenjajo. Seveda ni čudno, če nekateri naši ljudje, ki ne vidijo preko svojega nosu, nasledajo raznim takšnim sovražnikom in vidijo pri nas vse slabo in nezadovoljivo, v tem smislu obveščajo sorodnike in znance v zamejstvu in na ta način urjujejo napačno mnenje o naši stvarnosti.

Ker na žalost ni mogoče, da bi se vsak na svoje lastne oči prepričal o dejanskem stanju v tujini, bom poskušal na osnovi svojega obiska pri zahodnonemških sindikalnih organizacijah pošteno in objektivno prikazati uspehe, borbo, pot, življenjski standard in delo nemških rudarjev, katere mi je bilo omogočeno obiskati in se z njimi tudi pogovarjati.

Iz Ljubljane smo odpoštovali v nedeljo, 22. avgusta 1954 ob 9. uri 40 minut in smo prispeli v Zgornjo Bavarsko oblast, kraj Hansham, v ponedeljek ob 6.30 uri zjutraj. Pri tem moram povedati, da smo kraj precej iskali, ker ni bilo na avstrijsko-nemški meji od strani zahodno-nemških sindikalnih organizacij.

(Nadaljevanje z 2. strani)

5. daje oceno o delovni sposobnosti zavarovanca na zdravstvenju po napotilu zdravnika, ki ga zdravi, odnosno na zahtevo okrajnega zavoda ali na zahtevo delodajalca.

6. odloča o priložbah proti ugotovitvam in mnenju lečečega zdravnika.

7. daje mnenje o zahtevkih zavarovancev za povračilo stroškov zdravljenja.

Zdravniška komisija se sestoji iz najmanj 3 zdravnikov in njihovih namestnikov, imenuje pa jo izvršni odbor zavoda. Komisija je organ zavoda.

Clen 62.

Zdravnik javne zdravstvene službe je dolžan, da v roku po 30 dneh bolovanja napoti bolnika k redni zdravniški komisiji na pregled (komisija bi morala redno tedensko zasedati).

Clen 65.

Zoper mnenje zdravnika o zavarovančevi nezmožnosti za delo lahko zavarovavec v roku 24 ur poda ustmeno ali pisмено pritožbo na zdravstveno komisijo. Zdravnik je v tem primeru dolžan zavarovanca takoj naslednji dan poslati zdravniški komisiji, ki mora podati mnenje, najpozneje v 2 dneh.

Clen 71.

Denarno nadomestilo namesto plače se izplačuje na zahtevo zavarovanca na podlagi ocene o delovni nezmožnosti za čas boleznii oziroma na podlagi mnenja o drugih vzrokih, ki dajejo pravico do denarnega nadomestila po predpisih tega zakona. Če zaradi nujnosti primera in težjega obolenja ali zaradi oddaljenosti zavarovančevega prebivališča od sedeža zdravnika zavarovavec ni mogel koristiti zdravstvenih uslug pri pristojnem zdravniku, lahko prizna okrajni zavod denarno nadomestilo namesto plače na podlagi naknadnega mnenja pristojnega zdravnika o nezmožnosti za delo za tisti čas, dokler zavarovavec ni bil v stanju zdraviti se pri pristojnem zdravniku (proste izbire zdravnika ne bo).

Direktor gospodarske organizacije oziroma starešine ustanove ali delodajalec lahko odobri izplačilo denarnega nadomestila namesto plače, če zdravljenje traja več kot 3 dni tudi brez zdravniškega mnenja o nezmožnosti za delo, če ugotovi, da zaradi objektivnih okoliščin ni bilo mogoče ali ni bilo potrebno oskrbeti zdravniškega mnenja o nezmožnosti za delo zavarovanca za ta čas boleznii.

cij nobenega, ki bi nas vodil. Po vsej verjetnosti pa je res, da niso dobili obvestila, kdaj namreč nameravamo priti in je bilo to do neke mere upravičeno. Bilo nas je 34 članov ekscurzije. Peljali smo se z avtobusom rudnika Raša. Nemci so nas sprejeli lepo in prijazno. Že tisti dan smo dobili program naših potovanj in obiskov ter našega bivanja, iz katerega je bilo razvidno, da bomo potovali povprečno 150 km dnevno. Kraj sam, kjer smo se v glavnem zadrževali, oziroma skoraj vedno prenočevali, je nekako na polji v središču turističnega predela Bavarske. Dnevno smo na potovanjih srečevali brezkončne kolone avtomobilov in motoristov — tipična slika industrijsko močno razvite države. Brez dvoma bi bilo lepo in dobro, da bi tudi naši delovni ljudje zmogli nekaj takšnega — samo ne na račun slabše prehrane, kot bomo videli iz nadaljnjega, ko bom skušal prikazati življenje in življenjski standard v Zgornji Bavarski.

Se mnogo zadovoljnejši bi se bil vrnil nazaj domov med svoj kolektiv in v svoje početje, če bi bil na svojem potovanju imel priložnost študirati njihovo delo in delovne metode, iz česar bi lahko marsikaj koristno uporabili pri delu v našem kolektivu, ki me je poslal na to pot.

Naš obisk je bil namenjen sindikalnim organizacijam Zahodne Nemčije v smislu mednarodnega sodelovanja sindikalnih organizacij, ne pa toliko za delovno in tehnično usposabljanje, kar bi mi bila glavna želja.

Predvsem smo obiskali rudarje v Hanshamu, Berchtesgadu, Wackersdorfu in Ambergu. To so štiri največje rudarske podjelja Zgornje Bavarske oblasti. Ta so edina tudi že pristala na zahteve sindikalnih organizacij, da se dovoli delavcem sodelovanje v podjetju.

Rudnik smolastega premoga v Hanshamu je največji od vseh na Zgornjem Bavarskem. Nahajališče sestoji iz dveh slojev, ki se nahajata približno 5 m drug nad drugim. Vmes je trda prihrbina. Sloja sta zelo slaba, eksplozivna pa se izplača zaradi visoke kalorične vrednosti (5.500 do 5.800 kalorij). Sloja ležita v obliki kadunje, v slimini 25°, eden je debel od 0,10 do 0,50 m, drugi pa doseže ponekod tudi do 2 m debeline.

Sloja smolastega premoga se nahajata na dolžini okrog 120 km, vendar je zaradi tektonskih premikov odkop večinoma onemogočen.

Odkopavanje se vrši širokočelno. Siroka čela imajo 2. dolžini po 560 m, eno čelo pa je dolgo preko 800 m. Za odpremo izkopenje se poslužujejo transportnega traku.

Organizacijo dela na samem delovišču pa imajo silno točno in popolno izvedeno. Vsak delavec točno ve kakšne so njegove naloge in le vsak tudi točno izvršuje. V tanjšem sloju, kjer sem se plazil po kolenih in rokah skozi čelo, je odkopna višina 0,80 m. Zaradi slabega sloja — ponekod je premoga le toliko, da se ga vidi — odšteljujejo do enake višine tudi krovino. Vsa ta mešanica se potem izvozi skupaj na dan in v separaciji potem odbira. Prihajajoča izkopenja iz jame ima okrog 50% jalovih primesi. Proizvodnja se vrši na jutranji ali popoldanski izmeni, dočim se ponoči prestavlja na čelih transporterja. Obe tretjini morata obvezno izdelati vsaka svoje okno. Pri tem moram pa povedati tudi to, da sem na čelu videl delavce razporejene na vsakih 5 do 6 m enega.

Na najnižjem delu sloja pa je zastavljena priprava, ki pred čeli odpira za urejevanje odvoza. Ta zastavljena priprava je mehanizirana s tako imenovanim račim kljunom, ki se premika 8 m naprej in seveda tudi levo in desno do 25° ter s tem izredno hitro naloži in odpremi nazaj po transporterju ves odšteljeni material.

Z dovozom lesa je zadolžen za vsako čelo en delavec, ki poleg tega tudi čisti, maže in vzdržuje stroj na čelu. Zaradi ciklusa pri delu in pa seveda zaradi tega, ker ni posebnih pritiskov iz stropa, kjer se vrši odkopavanje, se točno ve, koliko stropnikov, stojk in klinov se rabi vsak dan na posameznem čelu. Ta delavec nalaga les na trak in vsak delavec na odkopni fronti si iz traka pobere toliko, kolikor mu je treba za izmeno. Istočasno pa se na trak nalaga izkopenja. Delavci se iz svojega delovnega mesta ne ganejo do konca izmene.

Na vsem čelu sem videl tudi dvakrat po dva delavca, ki sta prestavljala lesene slebre. Ti štirje delavci imajo samo to delo.

Vprav zaradi tega, ker imajo specializirane delavce za razna dela, pa lahko dosegajo v teh pogojih zadovoljive učinke. Pri prekladanju iz enega traku na drugi, ne rabijo človeka. Seveda jim omogoča drobna izkopenja mnogo boljše in solidnejše izvedbo, kot je to mogoče v naših prilikah.

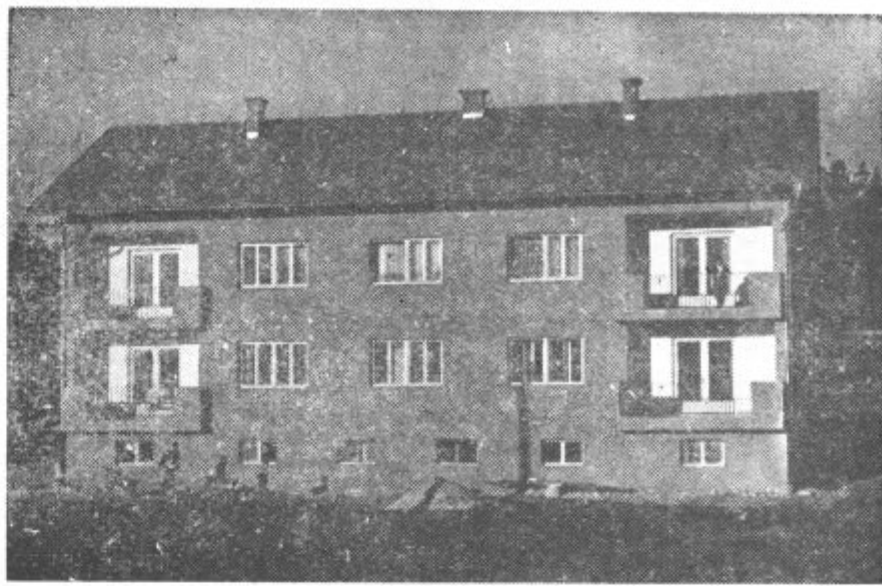
Čistoča jame in vzdrževanje transportnih trakov je druga vzorna slika, ki jo človek vidi v tem rudniku. Nisem pa razen enega delavca opazil nikjer nikogar, ki bi k tej čistosti toliko pri-

speval. Ugotovil sem, da na stranskih delih od odkopa do izvoznega okna v jami dela le

1 mož, ki čisti ob trakovih, maže itd., 2 moža pri nakladanju in 1 nadzornik revirja.

To je tudi vse, kar v njihovih pogojih dela in z njihovo organizacijsko sposobnostjo obtežuje na enem čelu revirni učinek.

V rovih nisem videl dosti lesene tesarbo, razen zalogo z lesnimi odpadki. Sicer imajo povsod železno tesarbo, ki je zgoraj polkrožne oblike in slisljiva. Kakor pravijo uporabljajo železno tesarbo povsod, kjer bi lesena tesarba zaradi pritiska ne vzdržala dolgo. Les za tesarjenje v prevoznih in zračnih progah je impregniran. Impregnacijo vršijo sami zunaj, na zelo enostaven način.

Za dvig kulturnega in življenjskega standarda naših rudarjev smo uporabili upravičene dobičke podjetja. Nov četvorček v rudarskem naselju.

Ali veste, kje leži Washington

slo pa jih je zagotavljalo, da jih ni bilo za milijon.

Le pet odstotkov je znalo našeli posamezne države ZDA, ki mejijo na Atlantski ocean. Približno 25 odstotkov je zmoglo našeti širi največja svetovna morja. Velika večina študentov se, ko izgleda, za svet izven svojega najožjega življenjskega območja sploh ne

zanima. Zelo malo jih je vedelo imenovati eno samo jugoslovansko sosedo; nekateri so imenovali države, kot n. pr. Belgijo, Egipt, Mandžurijo in Portugalsko. Eden celo Kanado.

Človek tega skorajda ne bi mogel verjeti, če gornjega članka ne bi objavila revija Reader's Digest, iz katere smo ga povzeli tudi mi.

Gibanje prebivalstva

RODILE SO:

Suha Belka, gospodinja iz Velenje Novo, stara 31 let — Taljano; Borovnik Albina, gospodinja iz Bevc, stara 21 let — Minko; Klančnik Stefka, gospodinja iz Plešivca, stara 45 let — Andreja; Preglej Zalika, kuh. pomočnica iz Konova, stara 24 let — Slavka; Jančič Alojzija, gospodinja iz Pesja, stara 23 let — Mirana; Svener Ana, gospodinja iz Velenja, stara 19 let — Ireno; Pečovnik Genovefa, gospodinja iz Crnove, stara 24 let — Stefko.

POROČILI SO SE:

Jelen Franc, poljedelec iz Arnač in Cvikel Jožefa, poljedelka iz Arnač; Krajnc Franc, rudar iz Pake in Lampret Karla, gosp. pomočnica iz Pake; Osluh Ivan, rudar iz Škal in Dobovičnik Stefka, gosp. pomočnica iz Pake; Bizjak Marlin, kolporter iz Ljubljane in Grebenšek Marija, gosp. pomočnica iz Velenja; Ledinek Janez, zidar iz Lepe njeve in Cas Milka, uslužbenka iz Saleka; Vrečar Emil, elektromonter iz Pesja in Orešnik Jožefa, knjigovodkinja iz Pesja; Slabe Ciril, ključavničar iz Saleka in Bryar Helena, gosp. pomočnica iz Velenja; Banovšek Avgust, kmet iz Kozjaka in Krajnc Silva, poljedelka iz Kozjaka; Turnšek Jože, uslužbenec iz Saleka in Levšek Anica, otroška sestra iz Ljubljane.

UMRLI SO:

Zolgar Anton, rudar iz Velenje Novo, star 33 let; Golčman Marija, prevzičarica iz Cirkove, stara 81 let; Levč Antonija, gospodinja iz Crnove, stara 77 let; Grobelnik Terezija, upokoienka iz Pesja, stara 79 let.

Rudarska šala

Nekoč pride star rudar k zdravniku na pregled. Bila je sobota. Zdravnik ga je pregledal in ugotovil, da je že sposoben za delo in mu reče: »No, sedaj bo pa že spet šlo, v ponedeljek greva pa na šihl, kajne?«

Rudar mu odvrne: »Dobro je, držil! V ponedeljek zjutraj pride rudar res na šihl, spomni se pa tudi na zdravnika, misleč, da tudi on pride — kakor sta se pač v soboto domenila, vzame v lamparni še rezervno svečko in čaka pred vhomom v jamo. Vsi rudarji so že odšli, samo on še vedno stoji in čaka.

Za rudarji pa pride še jamski nadzornik, ga pogleda in vpraša, če danes ne misli na delo? Rudar mu odgovori: »V soboto sem bil pri zdravniku, pa sva se zmenila, da prideva danes na šihl. Jaz sem že zdavnaj prišel, njega pa še ni!«

R. K.

Vino po 100 din liter

Saj to dejstvo samo po sebi bi bilo popolnoma v redu, če ne bi imelo svojega specifičnega obeležja, ki pa po našem mnenju ni in ne more biti v redu. Za kaj gre? Izplačilni dnevi so za velenjske gostilničarje vedno dogodek, ki mu je treba posvetiti vso slonovsko pozornost, kajli na ta dan imajo naši knapi denar, mnogo denarja celo, za

katerega je treba postaviti »primerne« odločne kanale. Načinov za to je dovolj, nekateri so bolj, drugi manj originalni; kakor je pač kdo iznajdljiv — in ne na koncu, kolikor pač ima kdo vesti. Iznajdljivosti res ni mogoče oporekati upravi gostilninskega podjetja »Rudar«, ki je že 13. l. m., polna dva dni pred rudarskim izplačilom, z zelo vidnimi lepaki reklamirala, da bo gostilna v Rudarskem domu točila vino po 100 dinarjev liter.

Cena sama kaže, da tukaj ne gre za kvaliteto pijače, katere nabavna cena je mnogo nad 100 dinarjev, temveč za kakršen koli izdelek kletarske umetnosti. Toda, saj to končno ni važno! Ljudje naj pijejo, mnogo pijejo to na videz poceni pijačo, kajli čeprav je dobiček pri litru majhen, hektolitri pa podjetju kar precej prinesejo v blagajno. To je ena plač, recimo, da je komercialna, in ni, da bi se človek mešal vanjo.

Zelo zanimiva za nas vse pa je druga plač, ali bolje — nadaljevanje prvega poglavja, ki se je ob sodelovanju stotin igralcev in le maloštevilnih statstov odigralo v gostilinskih lokalih Rudarskega doma.

Množično kaljenje nočnega miru, pretepi s težjimi in lažjimi posledicami, neupravičeni izostanki z dela in — prazna ali vsaj zelo skrčena denarnica. Koliko članov našega kolektiva je — posebno mlajših samcev — ki med mesecem nimajo denarja, da bi si plačali hrano, ob izplačilnem dnevu pa množično prečaplajo težko prislužene slotake v poceni vino. Pa družinski očelci! Kljub sorazmerno visokim rudarskim zaslužkom njihove družine često nimajo niti najpolrebnejšega — ampak, vino je pa res poceni — samo 100 din liter.

Upajmo, da je ta cena bila postavljena le za decembrski izplačilni dan, želimo pa, da se to ne bi več ponovilo.

Če lahko podjetje »Rudar« kalkuliira tako nizko, bi mu v interesu abonentov priporočili, da naj cene vina mirno obdrži na primerni ravni, ne bi pa bilo napak, da bi za razliko v kalkulaciji znižalo cene hrani v menzi, nabavilo sodobnejši pribor in kultiviralo posrežbo.

Fevdalna vila Herberstein — sedaj Dom onemoglih v Velenju

ŠPORT

KOČAR FRANJO:

Kako naj bi izgledalo bodoče telesnovzgojno življenje v Velenju

Sem star športnik in odbornik našega NK Rudarja. Morda bo kdo rekel, da je to dejstvo zadosten pogoj, da sem neobjektivna. Mislim, oziroma prepričan sem, da temu ni tako.

Nov, moderen stadion, ki nastaja ob Velenjskem jezeru, bo verjetno že spomladaj prihodnjega leta predan naši mladini, s čimer bo podana in temeljna nova osnova za reorganizacijo in intenzivnejše športno življenje v Velenju. O tem nameravam po dati nekaj misli, za katere bi želel, da bi jih vsi funkcionarji Rudarja in Parizana predelali, če bo potrebno tudi oklesali, tako da bi postale smernice našega bodočega dela.

K temu članku me je vzbudila kraška vest, ki jo je pred dnevi priobčil Slovenski poročevalec z neke seje našega velenjskega »Parizana«. Iskreno me veseli, da so tovariši iz Parizana začeli razmišljati o saniranju, oziroma boljše — reorganizaciji telesnovzgojnega in športnega življenja v Velenju in se s tem nekako odvalili poborji in željami, ki jih je več odbornikov NK Rudarja izrazilo v privatnem ali polslužbenem kontaktu s posameznimi odgovornimi funkcionarji TVD Parizana Velenje. Dejal sem, da me dejstvo, da tovariši pri Parizanu razmišljajo, veseli, čeprav smatram, da so problem postavili na napačno osnovo. Vendar o tem v nadaljevanju.

Velenjski Parizan ima nečvomo lepo tradicijo, saj je predvremni Sokol združeval v svojih vrstah dobre telovadce in je v slovenskem merilu nekaj pomenil. Vsaj med podeželskimi družinami. Imamo pa v is, da je po vojni precej popustil, za kar obstoja nečvomo več objektivnih razlogov, n. pr. pomikanje telovadnice itd. Verjetno pa je kje tudi kak subiektni vzrok za močno stagnacijo v delu Parizana v zadnjem času — vsaj v očeh človeka, ki pričakuje, da druživa v javnih nastopih pokažejo, kaj in kako so delala in kaj so se naučila. Na javnem nastopu na telovadnici nismo Parizana videli že poltrugo leto, v čvorani pa se je predstavljal velenjski publik — kolikor se spominjam — z eno telovadno akcijo, ki pa zaradi specifičnih pogojev, ki so pač lastni vsem akademijam v zaprtih prostorih, nikakor ni mogla pokazati prave moči našega Parizana. V okviru Parizana pa je v letošnji jesenski sezoni zableskela rokomešana sekcija, ki je v rokometu dosegla bleščat uspeh — naslov absolutnega prvaka vzhodne Slovenije v malem rokometu. Zal pa so velenjski rokomešarji le »sezonski«, to se pravi, da sestavljajo ekipo pretežno študentje in dijaki, ki so druživo na razpolago le od junija do septembra, v kolikor jih ne vežejo kakšne počinške dolžnosti šole ali pa raznih organizacij. Poleg tega so se velenjski rokomešarji zaradi premajhnega zanimanja druživa za njihovo delo, neprestano borili z najosnovnejšimi težavami kot n. pr. nabavo najnujnejše opreme, prevozi in drugo. Pobuda je ostala v rokah mladih, idealnih igralcev samih, ki so se obračali po pomoč, kjer so pač mogli upati, da jo bodo dobili, najčešče pa na bral'skega NK Rudarja, ki je rade volje pomagal z rekviziti.

Vse kar sem napisal, je gledanje človeka, ki razume o stvari malenkost več kot povprečen opazovalec, jasno pa mora biti vsakomur, da bi Parizan s svojo dolgoletno tradicijo in prekaljenimi, ikušenimi odborniki nečvomo lahko pokazal več — vsaj več iniciative. Ponovno poudarjam, da je to in-

dividualno gledanje na misijo in praktično delo našega Parizana in da kol tako morda ni popolnoma objektivno, kar pa ni zameri. Zaželeno pa bi bilo, da bi o tem diskutirali, ker sem popolnoma proslo in nevezano nakazal nekaj virov, ki jih je absorbiral površen opazovalec.

Kako pa naš NK Rudar? Tudi tu se delajo napake, vendar pa upam, da smo na najboljši poti, da jih odpravimo. Nogometni klub Rudar je bil ustanovljen šele leta 1949, precejsem na pobudo aktivnih igralcev in redkih ljubiteljev nogometa, ki so prišli v Velenje po osvoboditvi. Manjkalo so torej vse izkušnje, ni bilo igrišča, ni rekvizitov, še manj pa tradicije, ki je nečvomo ena najvažnejših osnovnih elementov za uspešen razvoj vsakega druživa, ker bazira na ožjem ali širšem krogu prebivalstva, osvaja mladino in jo pričuje ter s tem ovarja rezervuarje naraščajo. Severja pa jo je treba skrbno negovati in gojiti.

Toda s požrvalnim delom večino neizkušenih odbornikov, je nekam

Druga premiera dramske sekcije „Svoboda“ Velenje

Tokrat nam je pripravila naša dramska sekcija za spremembo nekaj bolj živahnega in vselejšega, in sicer veseloigro v treh dejanjih »Vzorni soprog«, ali z drugim naslovom: »Skandal pri Barle-ovih«. Delo je napisala ameriška pisateljica Hopworthova, ki je hčala s tem delom osmešiti predvsem moderni zakon, po drugi strani pa pokaže, kako smešen je zakonski drug v podrejeni vlogi.

Ce pregledamo na kratko vsebino, vidimo, da ji je to popolnoma uspešno. Zakonca Barle-ova se nam predstavlja kot zakonca modernega forma-ja, ki živi v hoga in dolgočasno življenje vse do tlej, dokler ne pride do prepričanja, da tako ne gre naprej. Mož, posebej, ne piše, ne karji, ne zabaja nikamor v družbo, ni nima dosti prijateljev in je vedno z vsem zadovoljen. Soprega živahnega značaja se »severja« ob njem dolgočasni in išče seli primerno družbo, da bi našla u'cho, ki je pri svojem zakonskem drugu ne čohi. V to zakonsko »itilo« vstopi njen živši zaročenec Fred Ewans, mož veselena značaja, ki mu je ženski svet posebej pri srcu, zaradi česar se je njuna zaroča tuji razbila. Njen soprog je do tega prijateljsva popolnoma ravnodušen in mu ni prav nič mar, če za njegove odločitve kdo drugi zabaja na njegov dom in hoji z njegovo ženo na razne zabave, vse do tlej, dokler ga njegov prijatelj ne prepriča, da to nikakor ne sme dopuščati, če noče, da bo svojo soprogo izgubil.

Ko ona nekega dne odide s Fredom v opero, se ji hoče maščevati ter se dogovori z Ewansovo ženo, ki je tudi užaljena zaradi pogostega odhajanja njenega soproga na razne seje in v klube. Z namenom, da bi se kompromitirala, se opijeta in pri tem tudi zaspija. Ko se je žena z Ewansom po noči vrnila, ju je našla v zelo čvumljivem položaju, kar je izzvalo razburljiv škandal in zadeva se zapleta in zapleta tako dolgo, dokler... Sicer pa vam naprej ne bom pripovedoval, ker bi sicer vedeli preveč. Rapiet, ki vam bo pripravil mnogo smeha in dobre volje, pa boste videli v soboto na našem odru.

To čelo, ki je njegovo drugo delo v tej sezoni, je režiral Travner Rudi. Vloge tolmačijo: Blie Barle: Hinko Dermol, njegovo soprogo pa igra Ani-

uspelo, da smo se prerinili naprej — za to kratko dobo celo na zavidno višino, v I. slovensko republiško ligo. To je nečvomo lep uspeh, vendar je odbor Rudarja v svojem delu stalno ponavljal isto napako, ki je žal nehala biti napaka in je postala prav iz tega vzroka že način dela — zanemarjanje mladine in pionirjev na račun dviga kvalitete prvega mošva, ki se je po v pejo, kot v vemo, v merilu slovenskega nogometa razmeroma visoko, vendar pa je la uspeh v svojem bistvu le relativen. Zakaj? Imamo razmeroma dobro prvo mošvo, vendar pa manjka mladincev, ki bi izpolnjevali vrzeli, ki nastajajo s poškodbami, vpoklici v j. A. id. Imamo nekaj dese in pionirjev, ki bodo sposobni zastopati barve velenjskega nogometa v okviru prvega mošva šele čez nekaj let.

V letošnjem letu smo to začeli odpravljati in posvečali več pozornosti pionirjem, med katerimi je nekaj izrazilih talentov — toda žal za dve, tri leti prepozno. Ta način dela v prejšnjih letih se nam zelo mašuje. Če hočemo zadržati sedamo raven našega nogometa, ali jo v krajšem času še dvigniti, kar je naša velika dolžnost z ozirom na ves ogromen trud in sredstva, ki so bila v to vložena, smo prisiljeni v čoli, ko smo »grešili«, to je kakšna tri leta, mošvo krpa'i, dokler nam ne zaslejo in se usposobijo naši pionirji.

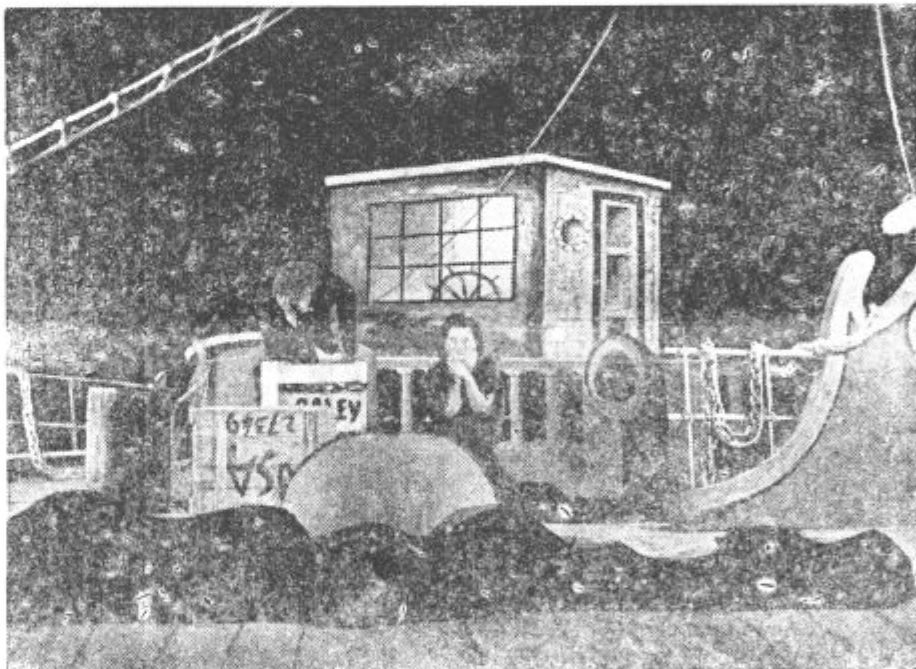
(Dalje prihodnjič)

la Oprešnikovca. V vlogi njenega bivšega zaročenca naslopa režiser sam, ki se vam bo tokrat prvič predstavil kot igralec.

Jacka Bilerja, njegovega prijatelja, igra Branko Majcen, njegovo ženo pa Maruša Pukmaister iz Sošanja, služkinjo pri Barle-ovih Jožica Placer, nosača pa Zdenko Furlan in Kodrun Fr.

Premiera bo v soboto, dne 18. decembra ob 20. uri v čvorani »Svoboda« in repiza (ponovi) v nedeljo, dne 19. decembra ob 16. uri istolam.

T. R.

Prizor iz drame Ana Christie v izvedbi velenjske Svobode

PREKLIC
Preklucijem in razveljavljam deputatno nakaznico št. 244.
Slropnik Malevž

PREKLIC
Preklucijem in razveljavljam deputatno nakaznico št. 919.
Skornšek Miha III.

PREKLIC
Preklucijem in razveljavljam deputatno nakaznico št. 1186.
Šmon Ivanka

PREKLIC
Počpisani Drev Ivan, preklucijem in razveljavljam izgubljenno karlo za čenar št. 47.
Drev Ivan

Za novo šolo

(Iz zapiskov brigadirjev)

»Traral« se razlega glas trobente nad pokrajino ob jezeru. V laboru mlacin'ske brigade kliče dežurni zaspane brigadirje iz šolov. »Oh, kako je mrzlo!« zaveha Tone in zopel zleze v šolo. »Saj je še zgodaj,« si mislimo in zlezemo pod odejo. Iz sna nas zbudi že jezen glas dežurnega: »Zaspanci, takoj ven!«, se krega in nas drugega za drugim izvleče iz šolara. Zberemo se v kuhinji. Tu pozajrkujemo, potem pa s harmoniko in pesmijo veselo na delo.

Na gradbišču nas delovodja veselo sprejme in nas hitro odredi na delo pri opeki, mi pa si zavijamo rokave in zlaganje se prične. Počasi se razgiblamo. Sonce se dviga vedno višje in pripeka, da nam je že počeno vroče. Marsikomu začevti na roki krvav žulj, pa si ga hitro obveže in nadaljuje z delom. Do težko pričakovanega trena, malice, je kup opeke pospravljen. Posememo v krogu, počivamo in se krepčamo. Kmalu zopel na delo. Delovodja nam razdeli lopate in sedmorica se nas odpravi na cesto. »Do polnočva mora biti cesta posula,« nam še naroči in odide, mi pa odhimo. Sonce že na upognjene hrbte in iz čel nam kaplja znoj, cesta pa je dolga, polna jam in jarkov. Zopel pride tovariš delovodja in nas vzbudja: »No, le korajžno fanjet! Če boste tako pridni, dobite prehodno zastavico.« To nam viiva novih moči. Se z večjo vnemo zgrabimo za lopate in zasipavamo cesto. Loca počasi se le utorimo. »Oh, kako sem žejen!« vzdihne nekdo. Molče delamo dalje. Lopate peska so težke in mi tudi nismo še tako močni. Ko prinesela dve tovarišici čaj, planemo jia kol omagani popolniki, ki najde slučajec v puščavi. Končno je cesta zasuta. Malo si oddahnemo, potem pa odide-mo proti u'i. Ze slišimo klice: »V zbor!« Hitro pomečemo orodje v kol in sledečemo v vrsto. Tu nam izroči delovodja rdečo zastavico. Vesei smo in ponosni, kaj i danes smo bili najboljši.

Z veselo pesmijo koraka čelica mimo jezera v tabor. Utrjeni posedemo po šolarih in kramljamo. Po kosu kraček

počitek in nato kopanje in žoganje ob jezeru. Ko smo najbolj razigrani, nas pokliče komandant v tabor. »Kres bo treba narediti in spored priprave za nočojšnji laborni ogenj! Zvečer delimo obisk.« Razideemo se po gozdu. Nekaj nas nabira suhljad, drugi popravljaio pol do labora, pevski zbor vadi za nastop itd. Zvečer pri labornem ognju je zelo veselo. Najbolj ugaja gostom veseli spored pevskega zbora »Sinia sraka« z mladim dirigentom Rudijem Vodehom. Ha, lo je smeha. Ruči da znak in iz mladih grl privre vesela pesem. Če kateri kaj »zafuša«, ga strogi dirigent kar na glas ošleje, kar v buči mnogo smeha pri poslušalcih. Po'em se ob zvokih harmonike zavirimo v veselem kolu okoli kresa in pojemo in vriskamo, da je veselje.

Ogenj polagoma dogoreva in gosje se odpravljajo domov. Komandant se še zalvali vsem za obisk in na'o zdr-vimo v šolore. Kmalu zamre tuči zadnji šum. Luna vzhaja izza gore in obseva laborišče, ki je kot izumrlo, le stražar hoči liho okoli šolovcev. Topla poletna noč je legla na pokrajino.

Milan Trampuš,
čjak IV. raz. gimnazije,
Velenje

ZAHVALA

Clani kolektiva Rudnika ligni'a Velenje, ki se zdravimo v bolnici za pljučno tuberkulozo v Topolšici, se iskreno zahvaljujemo sincikalni podružnici rudnika za čenarno pomoč, ki nam jo je podčhla. Prejeli smo vsak po 3.000 din. Skrb velenjskih rudarjev za svoje bolne tovariše naj bo v gled delavske solidarnosti tudi ostalim kolektivom.

Klančnik, Jan, Cepin, Zelič

ZAHVALA

Počpisani Sevsček Jože, učni kopač Rudnika ligni'a Velenje, se v'em po om iskreno zahvaljujemo sincikalni podružnici našega kolektiva za denarno pomoč, ki mi jo je nakazala za čas moje bolezni.

Sevsček Jože

PREKLIC

Počpisani Ramšak Ivan, strojevodja JDZ Velenje, stanujoč v Velenju št. 64, preklucijem kot neresnično, kar koli sem se izrazil o Repniku Romanu, elek-tromonterju pri rudniku Velenje ter se mu zahvaljujem, da je odsopil od kazenskoga postopka.

Ramšak Ivan

PREKLIC

Počpisani Ius Jože, delavec Rudnika ligni'a Velenje, preklucijem in obžalujem vse, kar sem neresnično govoril o tov. Tračniku Dragu, zobohelniku iz Velenja. Tov. Tračniku se iskreno zahvaljujem, da je odstopil od sodnega postopka.

Ius Jože

PREKLIC

Počpisani Koprivnik Mar'in, rudar pri Rudniku ligni'a Velenje, Velenje, Samski dom, preklucijem kot neresnične besede, katere sem izrekel o Obu Pavlu, gospodarju iz Velenja št. 8 ter se ji zahvaljujem, da je odstopila od kazenskoga postopka.

Sošani, dne 13. 12. 1954.
Koprivnik Mar'in

PREKLIC

Preklucijem in razveljavljam deputatno nakaznico št. 602.

Lukanc Ivan

PREKLIC

Počpisana Amalija Počočnik, Kavče 8 tem po'om preklucijem kot neresnično vse, kar sem govorila o tov. Grejan Dragi ter se ji iskreno zahvaljujem, da je odstopila od sodnega postopka.

Amalija Poločnik, Kavče 8

IZ LJUBLJANE do Walesa

Ce si se prej poučil, kako je Anolija oboga'ela, spremljaš v'e novo z drugačnimi občutki. — Pri'na'i jim sicer moraš, da so dobri gospodarji, toda vede'i moraš, da je zelo lahko gra'iti gospodarstvo in vzporedno z njim kulturo, če so za to dovoljna materialna sredstva.

Dower... Ponudijo ti njihov čaj, ki je vselej pomešan z mlekom. Poleg čaja je sla'kor, ki si na v'ameš kolikor ti ugaja. Za to plačaš le bore tri penije (14 din). Čaj je seveda najcenejše okrepčevalno sredstvo v Angliji. Stopil sem v vlak. Tla so izravnana s slepnicami, kar ne čela pri vstopu težav s'rejšim ali bolnim ljudem. III. razred. Utrujen se vleknem v mehki fotelj — in si želim, da bi bil doma. Saj je že trejti dan, o'kar po'ujem. Počniki vstopajo — vsi mirno in resno, da le njihova hladnost skoraj čine... Ze odhivimo proti Londonu. Radovno sem spremljal nove pokrajine skozi polzastirto okno; saj je zopet deževalo. Mimo nas so bežali hmeljski nasari (vse v žicah), nasaci jaboln, še nedozorelega žila — vse zelo podobno naši deželi.

Le mesteca izgledajo drugače. Ne ugaja mi tipizacija hiš, ki so največ le čvo- do trinadstropne. O kakih nebo-litniških sploh ne govorim. Med'em ko so naša mesteca bela in za'o prijazna, so angleška rdečkasta in temna. Sai tudi ni čudno, če nepres'ano dežuje. Polja in naselja vežejo asfal'tirane ceste, ki se kot srebrne nitii vijajo po obširni planoti.

Temzaj Po čveh urah smo se približali največjemu mestu sveta — Londonu. Prav takega sem zagledal, kol so mi ga naslikale knjige. Veliko in mračno, toda urejeno mesto. Naš vlak se je kar izgubil med mnogimi, ki so že stali na postaji. V informacijski pisarni sem prejel zemljevid Londona in napotke za po'ovanje do Walesa.

Pred postajo Victoria Station sem se vsečel v enonadstropni avtobus. Ko sem vpraševal za prenočišče (za ulico), so mi angleški sopotniki kaj prijazno in vljudno odgovorjali. Tudi ko sem jim povedal, da sem lugoslovan, se njihov odnos ni spremenil. Z veliko brizno je drsel avtobus po Hyde Parku. Ravno ob listi uri so nad njim strašili letelci

krožniki. O njih sem bral naslednji dan, ko sem se vozil v Wales. V is'ernalu za inovemce sem prenočil, drugo jutro pa sem že zgodaj vstal in si ogledoval London. Promet na cestah je avtomatiziran. Še prej pa: pari in prehitevali desno, hoji levol R'eče signalne luči ob križiščih z napisom Stop, ustavljajo vozila. Gorje vozniku, ki bi ga policija zalo ila, da se ni pokoril. Sicer je tak prekršek v več milijonskem mestu nemogoč. Zelene signalne luči z napisom Go! (Pojdi!) pa zopet dovoljujejo vožnjo. — Ze'ene in rdeče signalne luči se menjujejo približno vsako minuto, vendar priznam, da na uro nisem gledal.

London ni New York. Ni mesto nebo-litnikov! Ugaja ti čistoča v epovod. Tam ne najdeš listika na cesti. Najcenejše prevozno sredstvo je podzemna železnica (Underground). V pičlih čveh urah lahko z njo dosepeš iz največnega čela v najjužnejši, tako sem si ogledoval London — cene v izlozbah in kar verjeti nisem mogel, da so cene tako poskočile (v razmerju z onimi med vojno skoraj čvakra!!)

Mesa si navaden delavec skoraj ne more privoščiti. Mesarije ponujajo ovčje meso, ki je ceneje. Pol kilograma govevine slane 4—5 šilingov, kar je v našem denarju 200 din. Nič bolje ni z ostalimi življenjskimi potrebščinami. Sadje je naravnost dragoceno! Pol kilograma češenj je stalo 60 din. Dobra

kamgarn obleka ljudi 20—25 funtov. Pa pusimo cene. Čas je poček!

V veliki naglici sem pripel na postajo Pa'ing'on Station. V prostorni pisalnici sem načekal p'imo dcmcv in odbrzel na vlak na 8. lir. Zopel mrko vreme.

Za'opil sem se v branie. Pregledujem še ostale ilustracije, ki jih polniki puščajo kar v kupeju. Polni so samih senzacionalnih in oslačnih dogodkov: o ljubimcu, ki je iz ljubikanja po'oval v sanjah 15 km daleč k svoji ljubici in jo resnično umoril, o le'čih krožnikih i d. Pogled skozi okno. Seno sušijo — seve a s'troji, ki ga obračajo in takoj nato s'iskajo v me'ar vi oke piramije. Za njim je e kamion. Piramije nalagajo nani. Prešli smo večja industrijska mesta Bunbury in Birmingham. Vozni smo se tesno ob morju. Ničve v vozu ni večel, kje je moj cilj v Walesu Bort. Slednjič me nekdo opozori na geografsko železniško karlo v kupeju. Poslednja postaja na jugozahodu. Vlak, ki je vozil iz Londona v tej smeri, ni bil hitrejši od ljubljanskega. Po peih urah sem le bil tam. Sprejel me je hladn veler in jezno bulanje morskih valov ob pečeno obalo.

Petdeset melrov in bil sem v hotelu, kjer je imela svoj sedež mednarodna mlariška konvencija.

P'ia-no so sprejeli lugoslovane Ang-leži, Velšani, Nigerijci, Japonci, Šveči itd. — šudenje in prosvetni delavci.

Na žalost smo bili vseh 14 dni vezani le na čvorano. Le-ta je imela v pročelju tradicionalni angleški kamin, v ka'rem je ogenj le'o in čan. Ob njem smo se zbirali pri predavanjih, zabavnih večerih, pelju naročni pesmi in šuraju. — Hočel je štiran na obali sami. Predavatelj Bar'a so nam pravili, da je pred čvasejimi le'i morje zagnilo vso vasico. Verjemi e mi, da po takih vesteh ponoči ni bilo prijetno poslušati ostrga zavijanja burje, in čviga šumenja morskih valov.

Čas je hitro po'ekal. Kmalu smo se sprijaznili z njihovo hrano. Zjutraj boga'o obložena miza: pečen krompir, trdo kuhano jajce, pražena slanina, surovo maslo in čaj z mlekom. Opolne pa le na o'ju pečeno ovčje meso, na o'ju pečen krompir; po solati so se nam samo še sline čvilele! Po vsakem koslu so bile na vrsti slašice: pudim, kolači itd. Večerja je bila lahka (mav-adno tuči ovčje meso). Ob dese'ih zvečer je bil čaj, toda brez mleka in tako močan, da smo se mnogi imo-zemci nadaljnjemu uživanju tega, odpo-vedali. Večeri so tri dolgi; nikdar nismo bili pred polnočjo v postelji.

Kakšen namen ima mednarodna mla-dinska konvencija v Walesu, ka're gos je smo bili lugoslovani? Razširjati in utrjevati prija'eljsvo med narodi vsega sve'a ter zato spozna'i kul'urno in ekonomsko stanje vseh nara'ev.

(Se nadaljuje)